

አቢቹ

ወቅቱ 1929 ዓ.ም ነበር። ፋሽት ጣልያን ኢትዮጵያ ሀገራችንን ወሮ እያለ ኢትዮጵያውያን ቋንቋ እና ጎሣ ሳይለያያቸው ውድ የጋራ አገራቸውን ነፃነት ከጥቃት ተከላክለው ለመጠበቅ ያደርጉት የነበረውን መሥዋዕትነት ቆንጥሮ የሚያሳይ፣ የቼክ ተወላጅ ኢንጂነር አዶልፍ ፓርለሳክ በወቅቱ በጦር አማካሪነት አገራችንን ሲያገለግል በነበረበት ወቅት በመስክ ላይ እንዳለ የጻፉቸውን ማስታወሻዎች አጠናቅሮ ተጫኔ ጀምበሬ መኮንን በአማርኛ ከተረጎመው የ “የሐበሻ ጅብዱ” ከተባለው መጽሐፍ በቀጥታ የተወሰደ ነው። (ተፈራ ድንበሩ)

“ደጃዝማች፣ ምን ተፈጠረ?” ብዬ ጠየቅኩት። “ትናንት በጦርነቱ ሁለት ፊተውራራዎች አጣሁ” አለ። ማዘን ሳይሆን ፍጹም ቆጣ ብሎ። “ብዙ ወታደሮች አጣህ እንዴ?” ሲል ኮሎኔል ላቀረበለት ጥያቄ፣ “አሁንም ከ20 ሺ በላይ ጦር አለኝ” ችግሩ ግን የወረጃርሶው ቀዳሚ ጦር ሁለቱን ፊተውራራዎች ማለት መሪዎቹን አጣብኝ” አለና አሰብ አደርጎ፣ “አሁን የነዚህ ሹሞች ጥያቄ” ብሎ ሊነግረን የፈለገውን የሹሞቹን ነገር መልሶ ትቶ አሸከርዬው ሹሞቹን እንድያስገባ አዘዘው። በዚህ ጊዜ ደጃዝማች ከሹሞቹ ጋር ብቻውን ያወራ ዘንድ ልንወጣ ብድግ ስንል “ቁጭ በሉ” አለን፤ አሁን ቃሉ ትዕዛዝ የተሞላበት ነበር።

ወዲያው ሳቅ ብሎ በይቅርታ ዓይን እያየን፣ “ምክራችሁን እፈልጋለሁ” አለን። ሹሞቹ ወደ ድንኳኗ ገብተው በአንድ ላይ ለደጃዝማቹ የሚገባውን የክብር ሰላምታ ካቀረቡ በኋላ ለጥቂት ጊዜ እርስ በርሳቸው ተያይዞ አንድ በአድሚያቸው ጠና ያሉ ሹም በኦሮምኛ አጠር ያለ ንግግር አደረጉ። ቀጥለውም ሌሎች ሹሞች አንዱ በአማርኛ ሌላው በኦሮምኛ ለደጃዝማቹ ችግራቸውን አስረዱ። ሁሉም ሹሞች ያወሩት ስለተመሳሳይ ችግር ነበር።

ሹሞቹ ችግራቸውን አስረድተው ንግግራቸውን ጨርሰው አንደቆሙ፣ ደጃዝማች አበራ ወደኛ ዞር ብሎ የሹሞቹን አበቱታ በጥቂቱ ካስረዳን በኋላ የኛን መልስ ሳይጠብቅ ቀመው ወደሚጠብቁት ሹሞቹ ፊቱን መልሶ ወሳኔውን ማምሻው ላይ እንደሚያስውቃቸው ነግሯቸው አሰናበታቸው።

ሹሞቹ ተሰናብተው እንደወጡ ደጃዝማች ትንሽ ሲያሰብ ቆይቶ ድንገት ብደግ ብሎ ከድንኳኗ ወጣ። እኛም በደመነፍስ ተከተልነው። እንደምንከተለው የገመተ መሰለኝ ፊቱን ሳይመልስ እርምጃችንን ጨምረን እንድንከተለው ነገረን። ከደጃዝማቹ ፈጣን እርምጃ እኩል መሄድ ባለመቻላችን እሱ ጋ ለመድረስ እንደመሮጥም እየቃጣን ትንሽ እንደተጓዘን፣ ደጃዝማቹ አንድ የተጠረበች የምትመስል ጥቁር ድንጋይ አጠገብ ሲደርስ ፈጣን እርምጃውን ገትቶ ቆም ብሎ ጠበቀን። ከድንጋይ ላይም እንድቀመጥ ጋበዘንና እሱም ከመሀላችን ተቀመጠ።

ድንጋይዎ ላይ እንደተቀመጡን፣ “ያችን ዋርካ ታይዋታላችሁ?” አለን። ሁለታችንም በአንድ ጊዜ አዎ” ብለን መለስን። ደጃዝማች አበራ አሁንም ወደ ዋርካዎ ፍዝዝ ብሎ እየተመለከተ፣ “ሌላስ ምን ይታያችኋል?” ሲል ጠየቀን። እኔ ይታየኝ የነበረውን ስናገር ኮሎኔል “ከዋርካዎ አጠገብ አነስ ያለች ቋጥኝ አለች። በቋጥኛ ላይ አንድ ሰው የተቀመጠ ይመስላል” ሲል ግልጽ አድርጎ አስረዳው። “በትክክል” አለና ደጃዝማች በመቀጠል “የኔ ችግር በዚያች ቋጥኝ ላይ የተቀመጠው ሰው ነው” አለን። “እንዴት ማለት? አልገባኝም?” አለ ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ። ለነገሩ የደጃዝማቹ ችግር እኔንም ሊገባኝ አልቻለም።

ደጃዝማች አበራ ጥቂት ተከዝ ብሎ እንደማሰብ ካለ በኋላ “ትናንት ሁለት የጦር መሪ ፊታውራሪዎች እንዳጣሁ ነግሬያችኋለሁ አይደል?” ብሎ ጠይቆ መልስ ሳይጠብቅ በመቀጠል፣ “እነዚያ ፊታውራሪዎች የወረጃርሶው ቀዳሚ ጦር መሪዎች ብቻ ሳይሆኑ ወንድማማቾች ነበሩ” አለና አሁንም ፍዝዝ ብሎ በዚያች ቋጥኝ ላይ ተኮማትሮ የተቀመጠውን ሰው እያየ “ታዲያ የሹሞቹ አቤቱታ ሁነኛ ሰው መርጫ እንድሾምላቸውና አሁንም ግንባር ቀደም ሆነው በመዋጋት የመረዳቻቸውን ደም ይከፍሉ ዘንድ ነው” አለ፤ አሁንም ዓይኑን ከዚያች ቋጥኝ ላይ ሳይነቅል።

“ታዲያ ችግሩ ምንድነው? ማለቴ አንዱን ጎበዝ ተዋጊ መርጠህ አትሾምላቸውም እንዴ?” ሲል ኮሎኔል አከታትሎ ጠየቀው። አሁንም ዓይኑን ከቋጥኛ ላይ ሳይነቅል፣ “ኮሎኔል፣ ነገሩ እንደምትገምተው ቀላል አደልም” አለና በመቀጠል “ለነገሩ ጃርሶዎች አሁንም አንድ ፊታውራሪ አላቸው”፤ አለ ሳቅ እንደማለት ብሎ።

“ታዲያ ወረጃርሶዎች ፊታውራሪ መሪ ካላቸው ስለምን ሌላ መሪ እንድትሾምላቸው ይጠይቁሃል?” ስል እንዲያብራራልኝ አስቤ ጠየቅኩት። አሁን ፊቱን ወደኛ መልሶ ሳቅ አለና እንደገና ፊቱን ወደ ቋጥኛ መልሶ፣ “ይታያችኋል ያ ሰው? ቋጥኛ ላይ የተቀመጠው?” አለን በድጋሜ። አሁንም በአንድነት “አዎን” አልነው። “ቋጥኛ ላይ የተቀመጠው ሰው የመጨረሻው የወረጃርሶ ፊታውራሪ” አለን። “እውነቱን ለመናገር የችግሩ መሠረት አልገባኝም? ጃርሶዎች ፊታውራሪ ካላቸው ለምን አዲስ ፊታውራሪ ይጠይቁሃል?” አልኩት።

አሁንም በመጠኑ ፈገግ ብሎ፣ “አንደኛ ይኼ ፊታውራሪ ሲበዛ 16 ወይም 17 ዓመት ቢሆነው ነው። ሁለተኛ ትናንት አንዱን ወንድሙን ከጦር ሜዳ አስመጥቶ ዋርካዎ ሥር ቀብሮ አነሆ ከቋጥኛ ላይ ሳይነሳ ሁለተኛ ቀኑን ይዟል። ሦስተኛ ሹሞቹ በዚህ መልኩ ከቀጠለ እንደ ወንድሞቹ ጥሩ መሪ አይደለምና ጥሩ ተዋጊ አዋጊ ይሾምልን ባዮች ናቸው። አሁንስ ገባህ?” ሲል በፌዝ አይነት ነገር ጠየቀኝ። በመቀጠልም “የኔ ችግር ግን እሱ አይደለም አለን፤ አሁን እዝን እና ጭንቅ ብሎ። “አየህ ጌታው፣ እውነቱን ለመናገር እኔ በጃርሶው ጦር ላይ ምንም ኃይል የለኝም። ጦሩ ታማኝነቱ ለሁለቱ ፊታውራሪዎች ብቻ ነበር። ይኼን አስከ አራት ሺ ድረስ የሚቆጠረውን ሠራዊት አንዱን ቀኛዝማች ወይም ፊታውራሪ አድርጎ ብሾምለት ለምሾመው ፊታውራሪ ላይታዘዝ ይችላል። እና ያለኝ አማራጭ የመጨረሻውን ፊታውራሪ ሐዘኑን ጨርሶ እንደ ወንድሞቹ ሁሉ ጦሩን እንዲመራ

ማሰመን ወይም አንዱን ሾሜ ቀዳሚው የጃርሶ ጦር ፍርክስክሱ ሲወጣ ማየት ብቻ ነው” አለን።

“አይ ሌላ ዘዴ ይፈለግለታል፤ ለማንኛውም ለውሳኔ አትቸኩል” አለው ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ።

“አይ ኮሎኔል እየሰማህ! ዛሬ ማምሻው ላይ ቆርጬ ውሳኔዬን ለሹሞቼ መንገር አለብኝ” አለው አሁን ሳቅ ብሎ፤ “አለበለዚያማ ጥሬ ሥጋዬን በቁሜ ይበሉታል” አለና በሳቅ ተንፈራፈረ።

“አያችሁ ገና ከሰላሌ ሳንነሳ የጃርሶው ጦር መሪ ፊታውራሪ በድንገት ታመው ሞቱ። ከዚያ ሁለቱ ወንድማማቾች ጦራቸውን በጥንድ በሕብረት እየመሩ የመጨረሻውን ወንድማቸውን አቢን አስከትለው መጡ። ትናንት አንዱ በጦር ሜዳ በጀግንነት ጦሩን እየመራ ግንባር ቀድሞ ሲዋጋ እንደጀግና በደብረ አምባ ወደቀ። ሁለተኛው ፊታውራሪ ይማረክ፤ በመድፍ ጥይት ብትንትኑ ወጥቶ ይውደቅ አይታወቅም። አሁን የቀረኝ ገና የ16 ዓመት ልጅ፤ ገና አባይን ሳንሻገር እናታቸው መጥተው አደራ ያሉኝን ልጅ ምን ላድርገው? ጦር ሰጥቼው ወደ ሰላሌ ብልከው አንኳ ከትግራይ ሽፍቶች ቢያመልጥ ከራያዎች ወጥመድ አያልፍም። ጦሩን እንዲመራ ገፋፍቼ አንደ ወንድሞቹ ቢወድቀና የፈጣሪ ሥራ ሆኖ ሰላሌ ብመለስ እንዴት አድርጌ የአሮጊቷን ዓይን ማየት እችላለሁ? በዚህ ፈጣሪ ብቻ ይርዳኝ” አለ ደጃዝማች አበራ።

በኋላ ላይ ስለ አቢ እንደሰማሁት አባትዬው ሁሌም ትንሹ ልጃቸው ዘመናዊ ትምህርት ተምሮ ዘመናዊ ሰው ሆኖ ከጊዜው ጋር እንዲራመድላቸውና አንደላቸው ከመሬት ጋር ተጣብቆ እንዳይቀር በማለት፤ ከልጅነቱ ጀምረው አዲስ አበባ በመላክ አስተምረውት እነሆ በሚቀጥለው ዓመት ወደ ፈረንሳይ ሀገር ለከፍተኛ ትምህርት ተጓዥ ነበር። ምን ያደርጋል፤ ሀገር ተወረረችና ትምህርቱም ቀርቶ ሁሌም ወደ ጦር ግንባር ተባለና አቢቹም አባቱን በጃርሶ ቀብሮ፤ እናቱን ብቻቸውን ጥሎ፤ ሁለት ወንድሞቹን ተከትሎ፤ በደጃዝማች አበራ፣ጦር ሥር ተሰልፎ፣ ተንቤን ደርሶ በመጀመያው ቀን ውጊያ ሁለት ወንድሞቹንና የጦር አለቆቹን አጥቶ፤ የአንዱን ወንድሙን ሬሳ በዋርካዋ ሥር ቀብሮ፤ ሁለተኛውን በመንፈሱ እየፈለገና እየተሰናበተ እነሆ አዚቸ ቋጥኝ ላይ ሲቀመጥ ሁለተኛ ቀኑ ነው።

አቢቹ እንደባላገሮች ሹሞች የሚያስብ ሰው አይደለም። የተማረና ያለዕድሜው የበሰለ የልጅ አዋቂ ቢሆንም ገና ከጅምሩ እግዚአብሔሩ መከራውንና ሐዘኑን ጭኖበት፤ በልጅ አዕምሮው ሌት ተቀን እያሰበ መወሰን ተቸግሮ ተቀምጧል። እንዲህ ሁላችንም ስለ አብቹ እየተጨነቅንና ለደጃዝማቹ ጭንቀት መፍትሔ እየፈለግን ዝም እንዳልን ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ “አድልና ጊዜ ስጠው። ምንም ወጣት ቢሆን ዞሮ ዞሮ መወሰኑ አይቀርም። ምናልባትም እንዲህ የማሲንቆ ጨዋታ፤ ለቅሶና ዋይታ በሰፈሩ ከልክሎ፤ ብቻውን በቋጥኝ ሥር ተቀምጦ በራሱ መንገድ ወንድሞቹን እየተሰናበተና የራሱንም የወደፊት እጣ እየወሰነ ይሆናል” ብሎ አጽናናን።

እኔም የኮሎኔልን ንግግር እያዳመጥኩ አቢቹን የማናገር ስሜቱ አየገፋ መጥቶ ምክንያት ፈልጎ ከደጃዝማች አበራና ከኮሎኔል ጋር ተሰናብቼ የምሄድበትን ጊዜ ስጠብቅ፤ ከሩቅ የኛን አንበሳ የሆነ ነገር የዞ ወደ አቢቹ ሲያመራ አየሁት። አንበሳ ከያዘው ነገር በዋንጫ ለአቢቹ ከቀዳና ከሰጠው በኋላ ወረድ ብሎ ከአቢቹ እግር ሥር ተቀመጠ። እኔም አንበሳ ሲመለስ ወሬ ለመቃረም ወሰንኩና ሀሳቤን ቀይሬ ከደጃዝማችና ከኮሎኔል ጋር ወደ ሰፈር ተመለስኩ።

አንበሳ ወደ ሰፈር ተመልሶ ገና ወደ ድንኳኗ ከመግባቱ በጥያቄ አጣደፍኩት። አንበሳ በተረጋጋ መንፈስ ብዙ በጣም ብዙ ነገር ስለ አቢቹ ካወራኝ በኋላ፤ በመቀጠል የአቢቹ አባት ከመሞታቸው በፊት ለአቢቹ የመረጡለትን እጮኛ ውበትና ቁንጅና እያሞጋገሰ አወራልኝ። በመጨረሻም እኔ በጉጉት እጠብቅ የነበረውን ወሬ አነሣና እንደ አቢቹ እምነት ትልቁ ወንድሙ ያልሞተና በጣልያኖች ምርኮ ወድቆ እንደሚሰቃይ፤ ወንድሙን ነፃ ለማውጣት መውሰኑንና ሌሎችም ሌሎችም ብዙ ብዙ ነገሮችን አጫወተኝ። እኔም አንበሳዬን አመስግኜ የቋጠርኳትን ወሬ ይገፍ ወደ ደጃዝማች አበራ ድንኳን ተፈተለኩ።

ይሁን እንጂ እኔ ይገፍው የመጣሁትን ወሬ ሳልተነፍስ የደጃዝማቹ አሸከር መጥቶ አፉን በሸማ ሸፍኖ፤ አቢቹ ከደጃዝማቹ ፊት ይቀርብ ዘንድ እንደሚጠይቅ ሲነግረን፤ ደጃዝማች አበራ በስሜት ከተቀመጠበት ተነሥቶ ግባ በለው አለ። አቢቹ ገና ከደጃዝማቹ ድንኳን በራፍ አለፍ እንዳለ ከደጃዝማቹ እግር ሥር ወድቆ ለደጃዝማቹ የሚገባውን የክብር ሰላምታ ለማቅረብ ወረድ ሲል ደጃዝማች አበራ አፈፍ አድርጎ አንሥቶ አቀፈው። ሁለቱ ወጣቶች ለረጅም ጊዜ ተቃቅፈው ከቆዩና ደጃዝማች የአቢቹን ትከሻ መታ መታ እያደረገ ካረጋጋው በኋላ “እሺ አቢቹ፤ ታደያ ምን አሰብክ? አለው።

አቢቹ ብዙም ሳይጨነቅ አጠር አድርጎ ወንድሙን ነፃ ለማውጣት የጦር ሰፈሩን ንጋት ላይ ለቅቆ ከጥቂት ወታደሮቹ ጋር እንደሚሄድና፤ የጃርሶውን ጦር አጎቱ ቀኛዝማች ገለታና ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወርቁ በሀብረት ይመሩት ዘንድ ደጃዝማቹን ተማጽኖና ተሰናብቶ ከመውጣቱ በፊት ሁላችንንም ወደ ሰፈሩ ጋብዞን ወደ ጦር ሰፈሩ ወረደ።

አቢቹ ጦር ሰፈሩ እንደደረሰ የራሱ የሆኑትን የመጨረሻ ንብረቱን ሦስት በሬዎች አረዳቸው። የኼን ያዩ ሌሎች የበታች ሹሞችም ቤት፤ የጦር ሜዳ ቤት፤ ያፈራውን ይዘው እየመጡ፤ የተከለከለው የማሲንቆ ጨዋታ ተፈቅዶ ሞቅ ሞቅ ሲል እኛም ግብዣውን አክብረን ተገኘን።

እንዲህ እኔ፤ ደጃዝማች አበራ፤ ኮሎኔል ኮኖቫሎቭና አቢቹ መደዳውን በበግ ቆዳ (ድብዳብ) ላይ ተቀምጠን እየበላንና አረቂና ጠጅ እየጠጣን ስንጫወት ቆይተን፤ አቢቹ ከተቀመጠበት ተነሥቶ ቆመና ሁሉም ፀጥ ሲል ጠብቆ የሚከተለውን አጠር ያለች ምስጋና የበዛባት ነግግር አደረገ።

ስላከበራችሁኝና ስላጽናናችሁኝ እግዚአብሔር ያክብርልኝ፤ ታላቅ ወንድሜ ፋሽት ጣልያንን ሲዋጋ ሕይወቱ ብታልፍም የሱ ዓላማ ስላልሞተ ኢትዮጵያ አትሞትም፤

የሱን የነፃነት አርማ አንስቼ ይኸው በመካከላችሁ እገኛለሁ፤ በወንድሞቼ፣ እህቶቼ፣ ዘመዶቼና ወገኖቼ ነፃነት አጥተው በባእድ እጅ ወድቀው፣ አገሬ በጠላት ተወራ ሙሉ ሕይወት አለኝ ማለት አልችልም፤ የኔ ወይም የጥቂቶቻችን ምችት ያለ አገር ነፃነት እውነተኛ ምችት ሳይሆን ለእርድ እንደሚዘጋጅ ከብት የመስለ ሕይወት ስለሆን ነፃነት አይባልም። ነፃነቱን የማያስከበር ደግሞ እንሰሳ ብቻ ነው እንጂ ሰው ሊባል አይችልም፤ ስለዚህ አገሬን ከወራሪው ጠላት ነፃ ለማድረግ ቆረጬ ተነስቻለሁ፤ የሚመልሰኝ ምንም ኃይል የለም። የኔና አብረውኝ የሚዘምቱ ንደኞቼ ውጤት ይዋል ይደር እንጂ በድል እንደሚጠናቀቅ ሙሉ ተስፋ አለኝ፤ እኔ ወይም ጥቂቶቻችን ብናልፍ የቀድሞ አባቶቻችን እያቶቻችን በደማቸው እንዳቆዩልን ወደፊትም አገራችን በደማችን ለልጅልጆቻችን ተከብራ እንደምተቆይ አምናለሁ።

ከዚያም ለአጭር ጊዜ ጥቂት ወታደሮች ይዞ ከጦር ሰፈር በመውጣት ወንድሙን ፍለጋ እንደሚሄድ፣ በሕይወት ካገኘው አገኘው፣ ሞቶም ከሆነ ከወንድሙ ጎን እንደሚቀብረው ተናገረ። ለጊዜው የጃርሶውን ጦር ቀኛዝማች ገለታና ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወርቁ እንዲመሩት ደጃዝማችን መማጸኑን፣ ሹሞቹ ለደጃዝማች አበራ ያላቸውን ታማኝነት በምኒልክ ስም እንዲምሉ ለምኖ ተቀመጠ። ጦሩም በሹሞቹ አመካኝነት እየተነሳ ለደጃዝማች አበራ ያለውን ታማኝነት በምኒልክ ስም እየተገዙተ፣ እየፎከረና እሸለለ ተቀመጠ።

ሌላው ከአቢቹ ጋር የአቢቹን ወንድም ነፃ ለማውጣት የሚሄዱት ወታደሮች የምርጫ ትእይንት ነበር። በመጀመሪያ ታላላቅ ሹማምንቶች እየተነሱ እየፎከሩና እየሸለሉ ከአቢቹ ጋር ለመሄድ ቆርጠው መነሳታቸውን ገለጡ። በዚህ መሀል አቢቹ ተነሥቶ ካመሰገነ በኋላ በመቀጠል አቢቹ የሚፈልገው ወደ 200 ገደማ ወደ ገባ ጥሩ ተኳሰሽና ተዋጊ ጦር ብቻ እንደሆነ ገልጸ፤ አነዚህ 200 ተዋጊዎች ሚስቱን ጨርቁን ሳይሉ ፈጥነው መንቀሳቀስ የሚችሉ ወጣቶች ብቻ መሆን እንዳለባቸው ሲገልጽ በዚህ ንግግሩ በርካታ ሽማግሌ ሹማምንቶችን አስከረፈ።

የሽማግሌ ሹሞችን ማከረፍ ያዩት ብልሁ ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወርቁ ተነሥተው “ልብ አድርጉማ ጎበዝ! መቼም እኔም ለጌታችን ከመሞትና ከመሰዋት በላይ ምንም ጽድቅ ነገር እንደሌለ አውቃለሁ። ከዚህ ውጪ አልመኝም። ከዚህስ በላይ የክብር ሞት ምን ይገኛል? ይሁን እንጂ እንደጉርምስና ጊዜዬ ከድንጋይ ድንጋይ እየዘለልኩ፣ እንደ ዝንጀሮ ገደል እየቧጠጠኩ ወጥቼና ወርጄ ፈጥኜ መዋጋት አይሆንልኝም፤ አርጅቻለሁ። እናም ለጌታችን እኔ ባይሆንልኝ የበኩር ልጄን ሰጥቻለሁ። ብለው ሲቀመጡ፣ ሌሎች ሹሞችም እየተነሱ ወጣት ለጆቻቸውን ለአቢቹ ሰጡ።

እነዚህ የሹሞች ልጆች ራሳቸው ከጦራቸው ወጣት፣ ደፋርና ጎበዞቹን እየመረጡ፣ ደጃዝማች አበራም አንድ ዘመዱን በታማኝነት አቢቹን ያገለግል ዘንድ ነግሮ ጥቂት ወታደሮች

ጨምሮ ሰጠው። ሊነጋጋ ሲል አቢቹ ወደ 200 ገደማ የሚሆኑ ወታደሮቹን እየመራ ከጦር ሰፈር ወጣ።

አቢቹ 200 ገደማ የሚሆኑትን ቀልጣፋ ወጣት ተዋጊዎቹን ይዞ በደጃዝማች አበራ ፊት ቀርቦ ተመረቀና በዚያው ሌሊት የጦር ሰፈሩን ለቅቆ ከሄደበት ሰዓት ጀምሮ አቢቹን አየሁ የሚል ሰው ጠፋ። ምንም እንኳ እኔም እንደሰው ሁሉ አቢቹን ከዚያን ምሽት ጀምሮ ባላየውም፤ ስለ አቢቹ ተጋነው የሚወሩ ጀብዱዎቹን በታላቅ ጉጉት እሰማ ነበር።

ይኼም ተጋኖ የሚወራው የአቢቹ ጀብዱ በራስ ካሣ የጦር ሰፈር በሰፊው ተሰራጭቶ በርካታ ወጣት ተዋጊዎች ዋናውን ጦራቸውን ትተው፤ ወርደው በዋናው የጦር ሜዳ የአርበኝነት ትግል ከጀመረው የአቢቹ ጦር ጋር መቀላቀል፤ መግባት ጀመሩ።

ምንም እንኳ ተማርኳል፤ የመድፍ ጥይት በጣጥሶ ጥሎታል፤ እና ሌላም ሌላም ወሬ ሲወራበት የነበረው የጃርሶው ፊተውራሪ ከደጃዝማች ወንደወሰን ጦር ጋር ወደ መልፋ ወርዶ ሲዋጋ ቆስሎ ሲያገግም ሰንብቶ፤ ከሳምንት በኋላ ወደ ዋናው የጦር ሰፈር ተመልሶ ጦሩን መምራት ጀመረ። ይሁንና አቢቹን መልሶ ከጦሩ ጋር እንዲቀላቀል ማድረግ ግን አልተቻልም ነበር።

ወንድምዬው ብዙ መልአክተኞች ቢልክም ግማሹ በዚያው ቀረ። የሚመለሱትም የአቢቹን ጦር ሲፈልጉ፤ ከሳምንት በላይ ሲንከራተቱ ሰንብተው ባዶ እጃቸውን ይመለሳሉ። በየቀኑ ዋናውን ጦራቸውን እየከዱ ወደ አቢቹ የሚከበልሉት ወጣት ተዋጊዎች ቁጥር ከቀን ወደ ቀን በመጨመሩና ይኼም ወሬ ከራሶች ድንኳን በመድረሱ እኔ፤ ኮሎኔልና ደጃዝማች አበራ ተጠርተን ከራሶቹ ፊት ቀረብን። ልጁንም ወደ እናት ጦሩ ይመለስ ዘንድ እንድናባብል ትዕዛዝ ተሰጠን።

አቢቹ መጀመሪያ ላይ ከሰፈር እንደወጣ አነስተኛ የጣልያን የተበታተኑ ጦሮች እየፈለገ፤ በደረቅ ሌሊት አደጋ እየጣለ፤ ስንቅና ትጥቅ እየዘረፈ፤ ጦሩን ዘመናዊ መሣሪያ እያስታጠቀ፤ ማደራጀት ጀመረ። ከዚያ ጦሩን ይዞ የጠላት ጦር ባልጠበቀው ቦታና ሰዓት ድንገት እየደረሰ ያልተጠበቀና ያልታሰበ አደጋ እየጣለ፤ አልፎ አልፎም ሌሊት የጣልያኖቹን የጦር ሰፈር ሰብሮ እየገባ አደጋ እየጣለ፤ ንብረት እየዘረፈ፤ ከጦሩ የተረፈውን እና ጦሩ የማይፈልጋቸውን ነገሮች ወደ ዋናው ጦር መላክና ማከፋፈል ጀመረ።

እንዲህ ሳይታሰብ የሚጥለው አደጋ ጣልያኖቹን ክፉኛ ከመጉዳቱም በላይ የፋሽስቱን ጦር የበላይ አዛዦች ክፉኛ ስላስቆጣ፤ የጣልያን ወታደራዊ መኮንኖች ለትግራይ ሽፍቶች ከፍተኛ ገንዘብና ዘመናዊ መሣሪያ በመለገስ የትግራይ ሽፍቶች የአቢቹን ጦር አሳደው እንዲመቱ አደረጉ።

የትግራይ ሽፍቶች አቢቹን በመፈለግ ላይ እንዳሉ ጥር ወር መጨረሻ ቀትር ላይ ማርሻል ባዶሊዮ በቅርቡ ከሮማ ከተላኩለት ተኩስ ጦር ላይ ሁለት ሻለቃ ጦር ቀንሶ፤ ዘመናዊ

የሚባሉ መሣሪያዎችን አስታጥቆ፣ ወደ ተንቤን የላከው ጦር መንገድ ላይ ሲያዘግም አቢቹ ያያል። ከዚያም የጣልያኑን ሁለት ሻለቃ ጦር እንቅስቃሴ ከሩቅ ሆኖ ለረጅም ሰዓታት ሲከታተል ቆይቶ፣ ወታደሮቹን ይጠራና ጣልያኖቹ ምሽቱን ያሳልፉበታል ብሎ ወደ ገመተው ቦታ ቀድሞ በመሄድ፣ ሰሞኑን ከጣልያኖች ከዘረፋቸው በርካታ በቤንዚን ከተሞሉ ትላልቅ ቆርቆሮዎች ውስጥ አንድ አሥሩን ያህል በየቁጥቋጦው ውስጥ ያፈሱ ዘንድ ወታደሮቹን ያዝና፣ ከዚያ ራቅ ብሎ ይመሽጋል።

የአጋጣሚ ነገር ሊሆን ይቻል ይሆናል። ጣልያኖቹ አቢቹ ሌሊቱን ያሳልፉበታል ብሎ በገመተው ቦታ ላይ ድንኳኖቻቸውን ተክለው ይሰፍራሉ። የአቢቹ ጦር እኩለ ሌሊት ላይ ያንን ቤንዚን የጠገበ ቁጥቋጦ እሳት ይለቅበትና በድንገት የእሳቱ ወላፊን የቀሰቀሳቸው አዲሶቹ የጣልያን ወታደሮች መላው ጠፍቷቸው ሲደናበሩ፣ የአቢቹ ወታደሮች በእሳቱ ወጋገን እየተረዱ አዲሶቹን የጣልያን ወታደሮች ግንባር ግንባራቸውን እያሉ ያሰተጁቸው ጀመር። እንዲህ ከየት አቅጣጫ እንኳን እንደሚተኮስባቸው ያላወቁት ጣልያኖች መላ ቅጡ በጠፋ ሁኔታ ሲርመሰመሱ አልመው ተኳሾቹ የአቢቹ ተዋጊዎች አንድ በአንድ ለቀሟቸው።

አደጋ የደረሰበት ይኼ ሁለት ሻለቃ ጦር ስለሁኔታው በራዲዮ ለአለቆቹ ቢያሰውቅም፣ የጣልያኖቹ አጋዥ ጦር ከስፍራው ከመድረሱ በፊት እነ አቢቹ ከዚያ ሁለት ሻለቃ ጦር ለወሬ ነጋሪ ሳያሰቀሩ ሊነጋጋ ሲል የቻሉትን ያህል ንብረት ዘርፈው፣ የተረፈውን ለሽፍቶች ትተው እንደ አመጣጣቸው ማንም ሳያያቸው ተሰወሩ።

ይኼ ማርሻል ባዶለዮን ያስለቀሰ፣ ለሰሚው ማመን የሚያስቸግር ጀብዱ የአቢቹ ጦር እንደሠራው ጥርጥር የለውም። ለዚህም ጠዋት ከድንኳኔ ስወጣ ከደጃፍ ያገኘኋቸው በርካታ የሲጋራ ፓኮቶችና ሁለት ሳጥን ሙሉ የጣልያን ሺኖ ምስክሮች ናቸው። ሁሌም እነ አቢቹ በለስ ሲቀናቸው የሚዘርፉትን የጠላት ንብረት፣ ጦርና የምግብ ቁሳቁስ ሁሉ ሌሊት አምጥተው ለዋናው ጦራቸው ያከፋፍሉ ነበር።

ታዲያ እነ አቢቹ በዚህ መልኩ ትግላቸውን አፋፍመው ሳለ አንድ ሌሊት ከትግራይ ሽፍቶች ጋር ችግር ገጠማቸው። የአቢቹ ጦር እንደ ወትሮው ሌሊት ቢያንስ ሁለቴና ሦስቴ ሰፈሩን እየቀያየረ ሲንቀሳቀስ፣ የትግራይ ሽፍቶች አንድ አሰቸጋሪ መንገድ ላይ አግኝተውት አናሳልፍም በማለት በከፊቱበት ተኩስ ሽፍቶቹ የአቢቹን ሁለት ተዋጊዎች ይገድላሉ።

አቢቹ መጀመሪያ ልክ ችግሩ እንደተፈጠረ ከሽፍቶቹ ጋር ተደራድሮ ለማለፍ ቢሞክርም ሽፍቶቹ አንዲት መንደር ውስጥ መሸገው አናሳልፍም ብለው በከፊቱት ተኩስ ሁለት ተዋጊዎቹን ሲገድሉበት፣ አቢቹ ትዕግሥቱ አልቆ መጀመሪያ ሽማግሌዎች፣ ሴቶችና ሕፃናት መንደሩን ለቀው እንዲወጡ ለሽፍቶች ያቀረበው ጥያቄ አዎንታዊ መልስ አግኝቶ አዛውንቶች፣ ሴችና ሕፃናት መንደሩን ልክ ለቀው እንደወጡ ያቺን የሣር ጎጆ የሞላበትን መንደር በእሳት አጋያት። ከዚያ ከየመሸገበት እየወጣ ሽሽት የጀመረውን ሽፍታ እያሳደደ ቀጠቀጠው።

ምንም እንኳን እነዚህ መንደራቸውን ለቀው እንዲወጡና ነፍሳቸውን እንዲያድኑ የተፈቀደላቸው አዛውንቶች፣ ሴቶችና ልጆች ንጋት ላይ ጦር ሰፈራችን ደርሰው ስለሁኔታው ለሹሞች አስረድተው ደጃዝማች አበራ በፊታውራሪ ሙሉ የሚመራ ጦር ወደ መንደሩ ቢልክም፣ የፊታውራሪ ሙሉ ጦር በቦተው ያገኘው ነገር ቢኖር የመንደሩን አመድና እዚህም እዚያም የወደቁ የሽፍቶችን ሬሳ ብቻ ነበር።

ከዚህች ቀን ጀምሮ እስካሁን በታላቅ ኩራት ሽንጣቸውን ገትረው ከራስ ካሳ ጋር ይከራከሩለት የነበሩትን ራስ ሥዩም መንገሻን አጣ። መንደር ማቃጠል ከጀመሩ ከጣልያኖችና ከሽፍቶች በምኑ ይሻላሉ? እያሉ ክፉኛ አማረሩ።

በኛም መንደር ስለ አቢቹ ሁላችንም የተለያየ አስተሳሰብ መያዝ ጀመርን። ከአንደኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ጀምሮ በተለያዩ የጦር ሜዳዎች የዋለው ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ መቶ በመቶ የአቢቹ ደጋፊ ሲሆን፣ ደጃዝማች አበራም ውስጥ ውስጡን በሆዱ አቢቹን ቢደግፍም እንደ ጦር አዘዥነቱ አቢቹን በአደባባይ ሳይደግፍም ሌላም አስተያየቶች ሳይሰጥ ዝም አለ። እኔም የራስ ካሳ የጦር አማካሪ እንደመሆኔ መጠን፣ ምንም እንኳን የአቢቹ ጀግንነት ፍጹም ቢያኮራኝም፣ መንደር ማቃጠል ብቻ ሳይሆን እንዲህ በታላቅ ወኔና ድፍረት የጣልያኖቹን የጦር ሠፈር ሰብሮ እየገባ የሚጥለው ትልቅ አደጋ ጣልያኖችን እጅግ በጣም አስቆጥቶ፣ ሌሊት በተደፈሩ ቁጥር ቀን በነዚያ የሰማይ ላይ አሞራዎች የሚያዘንቡት የሞት እሳት በየቀኑ ፍጹም አረመኔያዊነት የተሞላበት እየሆነ እንዲመጣ ትልቁ መንሥኤ አቢቹ እንደሆነ ስረዳ መላው ጠፍቶኝ እኔም ዝም ማለትን መረጥኩ።

ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ አቢቹ በፈለገው የጦር ሜዳ፣ በመረጠው ሰዓትና ቦታ የጠላትን ጦር መጨፍጨፍ የተቀደሰ፣ በእግዚአብሔር የተሰጠው ቅዱስ መብቱ ነው ብሎ ያምናል።

-----//////-----

አብቹ

ክፍል ሁለት

አዎ ነገሩ የሆነው ያኔ ልጅ ተድላ በተስቦ በሽታ በድንገት የሞተ ሰሞን ነው። በዚያን ሰሞን ከሁለቱ ራሶች ዘንድ በተደጋጋሚ እኔ፣ ኮሎኔል ኮኖቫሎቭና ደጃዝማች አበራ ተጠርተን በተደጋጋሚ ልጁን አንድናቆመው ትዕዛዝ ተሰጠን። ግን አቢቹን ማቆምና ወደ ጦሩ እንዲመስ ማድረግ ማናችንም አልተቻለንም ነበር። ታዲያ አንድ ቀን ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወርቁ በጣም ተቆጥተው ወደኔ መጡና የሆነ ምሥጢር ነገሩኝ። እኔም እሳቸውን ይገፍ ኮሎኔልን አስጠራሁና ከደጃዝማች አበራ ዋሻ ተሰብስበን መምከር ያዘን። ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወረቁ የሰሙትን መሥጢር ለደጃዝማች አበራ ሲነግሩት ያለወትሮው በጣም ተበላጭቶ በከፍተኛ ድምጽ “ሊሆን አይችልም!” እያለ ጮኸ።

ነገሩ እንዲህ ነበረ። ልጁ ዝናው እየሰፋ፣ ቀን በቀን የጦሩ ቁጥር እየጨመረ ሄደ፣ እንደየውም በመጨረሻ ሰዓት ላይ አንድ ሀብቶም በሚባል የሀማሴን ልጅ የሚመራ ወደ

300 የሚሆኑ የኤርትራ ተወላጅ ወታደሮቹን ይዞ ከልጁ ጦር ጋር ተቀላቀለ በተባለበት ሰሞን የትግራይ መንደሮች መቼውም ጊዜ በላይ መጨስ ጀመሩ። እናም ይኼ ወሬ ከሁለቱ ራሶች አልፎ ከአጼው ጆሮ ይደርስና አጼ ኃይለሥላሴ በራዲዮ ለሁለቱ ራሶች ቀጭን ትዕዛዝ ይሰጣሉ፤ ያም “ልጁን አቁሙት” የሚል።

አዎ አጼው፣ ንጉሠ ነገሥቱ፣ አሁንም ጦርነቱን በሰላም እፈታለሁ ብለው ተስፋ ያደርጉ ስለነበር፣ እንዲህ እንደ አቢቹ ዓይነት አርበኞች የጠላትን ጦር ድንገት እየደረሱና አደጋ እየጣሉ፣ የገደሉትን ገድለው፣ የዘረፉትን ዘርፈው እንዳመጣጣቸው ድንገት ውልቅ የሚሉት ነገር፣ አጼው አሁንም ተስፋ በሚያደርጉት ሰላም እንቅፋት እንዳይሆንባቸው በመስጋት በቀጭኑ ትዕዛዛቸው “ልጁን አቁሙት” ብለው ሁለቱን ራሶች አዘዟቸው።

በአርበኛው የልጁ ጦር ላይ የሁለቱ ራሶች ጦር ሊዘምትበት እደተዘጋጀ ነበር ቀኛዝማች የሰሙት ምሥጢር የሚያስረዳው። እና ከብዙ ወይይት በኋላ አቢቹን በዘዴ ወደ ደጃዝማች አበራ የጦር ሠፈር አምጥተን አስረንም ቢሆን ልናሰቀረው አሰብንና ምክንያት ተፈጥሮ መልእክተኛ ልንልክበት፣ መልእክተኛውም አቢቹ የሚያምነው ሰው የቅርብ ኃደኛው አንበሳ እንዲሆን ተወሰነ።

መጀመሪያ አንበሳ ዋሽቶ አቢቹን በማስያዙ ለመተባበር ፈቃደኛ አልነበረም። በኋላ ላይ ደጃዝማች አበራ ለብቻ ወስዶ “አንበሳዬ እይማ! እኔ ጤነኛ አደለሁ? አሁን አቢቹ ጠላቱ ስለበዛ ከበው ሳይገድሉት በፊት ሄደህ፣ አበራ በሞት አፋፍ ላይ ነውና ቶሎ ድረስ ብትለው በኔ አይጨክንምና ቶሎ ይመጣል። ከዚያ መክሬም ለምኔም ቢሆን እዚሁ አስቀረጥለሁ” ብሎ ደጃዝማች አንበሳን ካሳመነው በኋላ ወደ አቢቹ፣ ወደማይታወቀው “የልጁ የጦር ሠፈር” ላክነው።

አዎ አንበሳ ለአቢቹ መልእክቱን በትክክል እንደሚያደርስና አቢቹም የጦር አለቃው በሞት አፋፍ ላይ ሆኖ ሲጠራው ሳይውል ሳያድር እንደሚመጣ እርግጠኛ ሆነ። አቢቹ ጨለማን ተገን አድርጎ ማታ ሲመጣ እያንዳንዳችን ምን ምን ማድረግ እንዳለብን ስንወያይ በጠራራው ፀሐይ አቢቹ ድንገት ከች አለ። ሽብጥ ጫማ የተጫማ፣ አጭር ቁምጣ ታጥቆ በጣም ሰፋ ያለ እጅጌ ጉርድ ኮቱን በወታደር ቀበቶ ጥፍር አድርጎ ያሠረ ጨበሬያም ልጅ ድንገት ከዋሻው ዘው ብሎ ገብቶ ከአንዱ ጥግ ሲቆም፣ በዚያች ዋሻ ውስጥ ያለን ሰዎች ሁሉ አፋችንን ከፍተን ቀረን። አቢቹ ነበር።

መሣሪያ አልታጠቀም፣ ግን በዚያ ሰፋ ባለና በወታደር ቀበቶ ጥበቅ አድርጎ ባሰረውና ቡፍ ባለው ኮቱ ውስጥ ሽጉጡን እንደወሸቀ ጥርጥር የለውም። እንዲህ ሁላችንም ተደናግጠን ዝም እንዳልን ደጃዝማች አበራ አሸከሩን በዓይኑ ጠቀስ ሲያደርገው አሸከርዬው ሹልክ ብሎ ወጣ። የአሸከርዬው አወጣጥ ከዋሻው ደጃፍ ላይ ዘብ የቆሙትን ወታደሮች ለመጥራት እንደሆነ ሁላችንም ገብቶናል። እርግጠኛ ነኝ ከአሳሳቁ አቢቹም በደንብ ገብቶታል። ብዙም ሳይቆይ አሸከርዬው እጆቹን ወደላይ አንሥቶ ከጀረበው መሣሪያ ደግኖበት ወደ ዋሻው ተመለሰ። አሁን አቢቹ ከዋሻዋ ውጪ ኃይል እንዳለውና በደንብ አስቦበት እንደመጣ ሁላችንም በዚያች ዋሻ ውስጥ ያለን ሰዎች ገባን።

“ምርኮኛ መሆናችን ነው እንዴ አቢቹ? “ ሲል ኮሎኔል ኮኖቫሎቭ እደተቀመጠ አረቄውን በትንፋሽ ጨልጦ ጠየቀው። “በፍጹም! ኮሎኔል በፍጹም! ግን የግን ምርኮኛ ይሆናል ጌታው?” ሲል መለሰና ወዲያው ቀጥሎ “ለምን ግን ደጃዝማች? ለምን?” ሲል ደጃዝማችን ጠየቀ። አሁን ደጃዝማች ትንሽ አሰብ አድርጎ፣ ሁለቱ ራሶች ያሰቡለትን ድግስ ፍርጥርጥ አድርጎ አስረዳው። እንዲህ ደጃዝማች አቢቹን ሲያስረዳው አቢቹ በዝምታ ያዳምጥና “ግን ለምን? ግን ለምን?” እያለ በተደጋጋሚ ይጠይቃል።

የአጼውን ፍላጎት ኮሎኔልም፣ እኔም በወግ በወጉ ልናስረዳው ሞከርን። ይሁን እንጂ የአቢቹን “ግን ለምን?” ጥያቄ መመለስ የቻለ ሰው አልነበረም። አቢቹ ተሰናብቶን ከመሄዱ በፊት ግን አንድ እስከ ሕይወቴ መጨረሻ ድረስ የማልረጋው አጭር ንግግር አድርጎ ነበር።

“ደጃዝማች፣ ገና ከሰላሌ ስንነሳ ታማኝነቴን በምኒልክ ስም ቃል የገባሁት ላንተ እንጂ ለሽማግሌዎች ወይም ለንጉሠ አደለም። እኔ ንጉሥ አደለሁም፣ ተራ ወታደር እንጂ። እና እኔ ሁለት ሦስት ወር ደሴ ተጎልቼ ጣልያኖች እጄን አስኪይዙኝ አልጠብቅም። ላንተ ግን አሁንም በምኒልክ ስም፣ በምኒልክ አምላክ በድጋሚ ቃሉን እሰጣለሁ። ለአንተ እሞታለሁ። ተመለስ ላልከው ግን፣ የት ነው የምመለሰው? ምንስ መመለሻ ቤት አለኝና? እዚህም እዚያም እሳት እየነደደ እንዴት ቁጭ ልበል? ሽማግሌዎቹ ጦር ሊሰዱብኝ አስበው ከሆነ ደግ፣ ምንም ችግር የለም። ግን እኔ ከነሱ ጠብ እንደሌለኝና የሀገሬ ታማኝ ወታደር እንደሆንኩ አስረዳልኝ። ደጃዝማች፣ ሰማኝማ! ምናልባት ካልተገናኛን እማማን ደስተኛ እንደነበርኩ ነገራት በእሳተጎሞራ መኻል ማለፍ ቢኖርብኝም ወደ ሰላሌ እመለሳለሁ” ነበር ያለው። አዎ፣ በምኒልክ ስም ቃል የተባ ኢትዮጵያዊ ቃሉን እንደቅዱስ ቃል ስለሚቆጥረው ፈጽማ አይሽረውም።

ምንም እንኳን ጣልያኖች ዘመኑ ያፈራውን ምርጥ መሣሪያ የታጠቁ፣ በቁጥሩ እጥፍ የሚሆን ጦርና በብረት ለበስ ተሽከርካሪዎች፣ በታንኮች፣ በመድፎችና በአውሮፕላኖች የሚታገዙ ቢሆንም እንዳሰቡት የራስ ካሣን ጦር በተንቤን በብረት አጥር አሥሮ ብትንንኑን ለማውጣት ሳይቻላቸው ቀርቷል።

የኢትዮጵያ ጦር በትንንሽ ቡድኖች ተከፈፍሎና ተበታትኖ የየራሱን ቀኛዝማች፣ ጋራዝማች፣ ባላምበራስና ሹም ተከትሎ ወደ ዋናው ዓላማው ወደ አሸንጌ ሐይቅ እየገሰገሰ ነው። የልጁም ጦር አሁን ከምን ጊዜውም በላይ ተጠናክሯል። በርከት ያሉ ሹሞቻቸው በየጦር ሜዳው የወደቁባቸው ወጣት ወታደሮች ከጅግነውና ከጀብደኛው የአቢቹ ጦር ጋር ከመቀላቀላቸውም በላይ በርካታ ምርጥ የትግራይ ልጆችን ያቀፈ ጦር ስለነበረ ያለምንም ካርታ በቀላሉ የሚንቀሳቀስና ሴቶች፣ ልጆችና አዛውንቶች የሌሉበት፣ ከግማሽ በላይ የሚሆነው ጦሩ በራሱ ፈረስ የሚንቀሳቀስና፣ በጣሊያኑ ጦር ላይ ድንገት ባልታሰበ ሰዓትና ቦታ ደርሶ አደጋ የሚጥልና እንደመጣጡ የሚሰውር ጦር በመሆኑ ጣልያኖች ክፉ ቁም ከያዙበት የኢትዮጵያ ጦር አንዱ ነበር።

የደጃዝማች ኃይለ ሥላሴ ጉግሳ ሰዎችማ ይኼን አንበሳ ጦር እንዴት እንደሚንቀጠቀጡለት እግዜር ብቻ ነው የሚያውቀው። ምንም እንኳን ይኼ የከፋው ጦር ማለትም ዋናው የልጁ

አቢቹ ጦር ታማኝነቱ ለሰላሌው ለደጃዝማች አበራ ጦር ቢሆንም፤ ይኼ ጦር፤ ጦር ከሆነበት ቀን ጀምሮ እስካሁን ከማንኛውም ደጃዝማችም ሆነ ከሁለቱ ራሶች ምንም ዓይነት ትዕዛዝም ሆነ መመሪያ ተቀብሎ የማያውቅ፤ ከጣልያኖችና ከደጃዝማች ኃይለ ሥላሴ ጉግሳ ሠራዊት በሚዘርፈው ንብረት ሠራዊቱን የሚያስተዳድር ጦር ነው።

ይኼ የአቢቹ ጦር ለሁለቱ ራሶች "ተራ የጥጋበኛ ሽፍቶች ክምችት" ነው። ጃንሆይም ቢሆኑ "ይኼ በአንድ ባለጌ ወጣት የሚመራ ጦር" ለሁለቱ ራሶች በተለይም ለራስ ካሣ በተደጋጋሚ ባስተላለፉት ትዕዛዝ አሻፈረኝ በማለቱና ሁለቱ ራሶች ልጁን ወደ እናት ጦሩ ለመመለስ ያደረጉት ያላሰለሰ ጥረት ውጤት አልባ በመሆኑ፤ ጃንሆይ በአቢቹና በጦሩ ላይ ሳይቆጡ አልቀሩም።

በኋላ ላይ እንደሰማሁት ይኼ ጀግናውና ጀብደኛው የአቢቹ ጦር አወቃቀር ይፋ ባይሆንም በአራት ጀነራሎች የሚመራ ነበር።

1ኛ በጀኔራል ሀብቶም የምመራ የሀማሴን ልጆች ጦር፤

2ኛ በጀኔራል ተስፋጽዮን የሚመራው የትግራይ ልጆች ጦር፤

3ኛ በጀኔራል ጋሹ የሚመራው የጎጃም (ዳሞት) ልጆች ጦር፤

4ኛ በጀኔራል ወርቁ የሚመራው ዋናው የሰላሌ ልጆች ጦር ሲሆን እነዚህ አራት ጀነራሎች ከነጦራቸው ታማኝነታቸው ለልጁ ለአቢቹ ነበር።

እናም እነሆ ለመጀመሪያ ጊዜ ይኼ ጦር ወደ አሸንጌ ጦር ወደ አሸንጌ ሐይቅ እንዲወርድ ከደጃዝማች አበራ ቀጭን ትዕዛዝ ሲደርሰው ትልቅ ፈተና ላይ ወደቀ። እነዚህ አራት ጀነራሎችና መሪያቸው አቢቹ አንድ ሌሊት ሙሉ ሲመክሩ አድረው በመጨረሻ ባላራት ነጥብ ውሳኔ ላይ ደረሱ።

1ኛ የትግራይ ልጆች ጦሩን እያገዙና መንገድ እየመር ወደ አሸንጌ ሐይቅ ወርደው ከዚያ ወደየቀበሌያቸው እንዲመለሱ፤ 2ኛ የጎጃም (ዳሞት) ልጆች ከአሸንጌ ሐይቅ በኋላ ወደዳሞት የሚመለሱበትን ሁኔታ አሸንጌ ሐይቅ ላይ እዲመከርበት፤ 3ኛ የሰላሌ ልጆች ጦር የደጃዝማች አበራን ጦር ተከትሎ ወደ ሰላሌ እንዲመለስ

4ኛ መመለሻ የሌለው የሀማሴኑ ጦር ከሰላሌው ጦር ጋር ተቀላቅሎ የዚህ ጦር እጣ ፋንታ ተካፋይ እንዲሆን ተስማምተው፤ የደጃዝማች አበራን ትዕዛዝ ተቀብለው ከደጃዝማች መሸሻ የከንባታው ጦር መሪ ጋር ጎን ለጎን የጠላትን ጦር እያርበደበዱ ወደ አሸንጌ ሐይቅ ወረዱ።

ከቀትር በኋላ ነው፤ ፀሐይዋ ግን አሁንም እንደ እሳት ትፋጃለች። አንድዳ አንድዳ ነፍሳችንን ልታወጣው ነው። ይኼው 10 ሰዓት ሙሉ ያለ ውሀ በመንገድ ላይ ነን። አሥር ሰዓት ሙሉ በዚህች በረሃማ ቀበሌ ለእፎይታ ያህል እንኳን ወገባችንን ሳናሳርፈው የደከሙ እግሮቻችንን እየጎተትን በጉዙ ላይ ነን። ብቸኞች፤ ሁለትም ሦስትም ሆነው በጓድ ያለ።

በቡድን በቡድን ሰብሰብ ያሉ መንገዱና ጉዞው ካቅማቸው በላይ ሆኖባቸው አንዲት እርምጃ ወደፊት ማለት ያልሆነላቸው ወታደሮች፣ በዚያች በራሃማ ቀበሌ ተበትነው በበቀሉ የግራር ዛፎች ጥላ ሥር ጋደም ብለዋል።

እነዚህ ምሰኪን ወታደሮች እንዲህ በየግራሩ ጥላ ሥር ጋደም ሲሉ እንቅልፍ ይዟቸው ጭልጥ ይልና ራሳቸውን አደጋ ላይ ይጥሉታል። ብዙ ጊዜ እንዲህ እንደማሽላ ቆሎ ተበትነው በየግራሩ ሥር ባረፉበት የጨካኞቹ ሽፍቶች ካራ ለዘላለም አስተኝቷቸዋል። ይኼ አረመኔያዊ የሽፍቶች ጭካኔ ሊደርስበት እንደሚችል ቢገምትም እድሉን በፈጣሪ ላይ ጥሎ ገደም ይላል። በዚህ መልኩ ስንኳትን ውለን በአንድ ወጣት ፊታውራሪ ከሚመራ ጦር ጋር ተቀላቀልን።

ከዚህ ወጣት ፊታውራሪ ጦር ጋር ስንኳዝ ውለን ማምሻው ላይ ከአንድ ከደረቀች ወንዝ ዳርቻ ደረስን። ወታደሮቻችን እዚያች የደረቀች ወንዝ መኻል ገብተው በእጃቸው ትልቅ ጉድጓድ ቆፈሩ። በዚህች ጉድጓድ ውስጥ ትንሽ ውሀ አስኪጠራቀም ድረስ እንደ እድሜ ልክ የፈጀ ጊዜ ፈጀ። እኛ ቅጥራችን ብዙ ነውና ከዚያች በመከራ የተራቀመች የደፈረሰች ውሀ ለመጨረሻው ወታደር የደረሰው ነገር ቢኖር ውሀ ሳይሆን ጭቃ ብቻ ነበር። ጀንበር ጠልቃ ብዙም ሳይቆይ የተንቤን መጨረሻና የአበርጋሌ አዋሳኝ ከሆነቸው የአረንጓዴ ወንዝ ዳርቻ ደረስን። እኛን የሽንብራ ቆሎዬውን በልቼ ውሀ ሳልጨርስ፣ ጉንጭ ውሀዬን አጣጥሜ ሳልጨልጥ ነጋሪቶች መጎሰምና ጡሩምባዎች መነፋት ጀመሩ። የኼ ደግሞ ወደፊት በል ማለት ነውና እኛም ከጦሩ ጋር ተቀላቅለን የደከሙ እግሮቻችንን ወደፊት አልናቸው። ኮረም ደረስን።

በኮረም የጦር ሠፈር መሰትሽት ሲል የገበሬው ወታደር ማለትም አባቱን፣ ወንድሙን፣ ጓደኛውን፣ በተንቤኑ የጦር ግንባር የመቅበር ዕድል እንኳን ያልገጠመው የከፋው፣ ሆድ የባሰው ወታደር፣ እሳት አንድዶ እየሞቀና የቆላትን ሽንብራውን እየቆረጠመ፣ በማሲንቆ እየተደገፈች የምትንጎራጎረውን የአንድ የሰላሌ ልጅ ሙዚቃ ማዳመጡን ተያይዞታል። አንጀት የምተበላጥ የማሲንቆ እንጉርጉሮ ስለ ልጁ ስለ አቢቹ ነበረች።

አቢቹ ደራ ደራ

አቢቹ ደራ ደራ

ዛሬ አዝማሪው ሳይቀር ስለራሶቹ ጀግንነት፣ ስለ ንጉሠ ነገሥቱ ታላቅነት ማንጎራጎሩን ርግፍ አድርጎ ትቶታል። የአቢቹ ዝና ታዲያ ጃንሆይ ዘንድ ደርሶና እርሳቸውም ተቸግረውበት ኖሮ ጃንሆይ ለመጨረሻው ወሳኝ ውጊያ ወደ ከረም መጥተው በተፈጥሮ ምስግ ውስጥ አርፈው ከጦር መሪዎቻቸው ጋር ሲመክሩ በነበረበት ወቅት ስለአቢቹ “ይቼ አንድ ፍሬ ደጃዝማች፣ ከኛ በላይ ጀብዱ አየሠራች መሆኑን እንሰማለን!” ብለው ነበር። “አንድ ፍሬ ደጃዝማች!” ሲሉ ጃንሆይ ለአቢቹ ማዕረግ መስጠታቸው ይሆን? አቢቹ በጃንሆይ ልብ ውስጥ በእንዲህ ዓይነት የገባቸው ለምን ይሆን?

አቢቹ ምንም እንኳን በዚህ ጦርነት በጦር ሜዳ የወደቁት ሁለት ወንድሞቹ ብቸኛ ወራሽና በማዕረግም ፊታውራሪ ቢሆንም፣ ምንጊዜም ሕጋዊውን የማዕረግ ስሙን ተጠቅሞ አያውቅም። አቢቹ በደጃዝማች አበራ የሚመራው የሰላሌው ጦር አባልና ለመሪው ለደጃዝማች አበራ ታማኝ ቢሆንም፣ የራሱን ጦር እየመራ ከሰላሌው ደጃዝማች አበራ የጦር ሠፈር ርቆ ከጠላት ጦር በሚዘርፈው ንብረት ጦሩን የሚያስተዳድር፣ በብዙዎቹ ዘንድ በሁለቱ ራሶች ሳይቀር እንደ ተራ ሽፍታ የሚቆጠር ለከዳተኛውና ለባንዳው ለደጃዝማች ኃይለ ሥላሴ ጉግሳ ጦር የእግር እሳት የሆነ፣ ምንም እንኳን በርከት ያሉ በሀብቱም የሚመሩ የኤርትራ ልጆች የተቀላቀሉበትና የትግራይና የዳሞት ልጆችንም ያቀፈ ጦር ቢሆንም፣ አብዛኛው ጦሩ የሰላሌ ልጆች የሞሉበት ሲሆን፣ ጦሩ ምንም ዓይነት የማዕረግ ስም አይጠቀምም ነበር።

ከከንባታው መሪ ከደጃዝማች መሸሻ ቀብር በኋላ አንድ የከንባታ ልጅ ስለ አቢቹ ያጫወተኝ ባጭሩ የሚከተለውን ይመስላል። “የከንባታው ጦር በጣልያን ሠራዊት ተከቦ፣ መውጫው ጠፍቶት፣ አጥፍተህ ጥፋ ዓይነት ውጊያ ላይ እያለ ከየት መጡ ሳይባል እነዚያ የአቢቹ ፈጥኖ ደራሽ ደቦል አንበሶች ከጣልያኑ ጦር ብብት ውስጥ ገብተው ሲኮረኩሩት፣ ደመሰስኩ ብሎ የሚኩራራው የጣልያኑ ጦር ሳያስብ አደጋ ደርሶበትና በተራው ሲያፈገፍግ የከንባታውን ጦር ከዚያ ካለቀለት ውጊያ ውስጥ እነቢቹ መንጥቀው አወጡት።”

4ኛው ረድፈኛ/ 4ኛው ክፍለ ጦር ከንባታዎችን ጨምሮ የበርካታ የሸዋ ደጃእማቾች ጦር ሕብረት ነበር። ከመሪዎቹ አንጋፋዎቹ ሽማግሌው ደጃዝማች ወንድይራድ፣ ወጣቱ ደጃዝማች አበራ የሰላሌው፣ ደጃዝማች ኃይሉ ከበደ፣ የዋጎች ወራስ ሲገኙበት፣ መሪዎቻቸውን ያጡት የከንባታ ልጆች ከጀግናው የአቢቹ ጦር ጋርና የሌሎችም ደጃዝማቾችን ጦር ያካተተው ጠንካራ ጦር፣ በዚህ ጦርነት ኢትዮጵያ በጦር ግንባር ካሳለፈቻቸውና በጦርነት አውድማ ካዋለቻቸው፣ በጦርነት እሳት ከማገደቻቸው ምርጥ ልጆቿ፣ የደጃዝማች አበራ፣ የደጃዝማች ወንድይራድ፣ የደጃዝማች ኃይሉ ከበደ፣ የልጁና የከንባታ ልጆች በታላቅ ወኔና ቆራጥነት ታላቅ ጀብዱ ሰሠሩ ታይተዋል። በዚች የጨረሻዋ ቀን ወሳኝ ጦርነት የአቢቹ ጦር ጀኔራል ወርቁ አባቱን አጥቷል። ቀኛዝማች ሼክ ሁሴን አባወርቁ ከልጃቸው ጋር ጎን ለጎን ከጠላት ጋር ሲዋጉ ከጀርባቸው የተተኮሰችን ጥይት በደረታቸው ተቀብለው ልጃቸውን በማዳን የጀግና ሞት ሞተዋል። አባቱን ያጣው ወርቁ የቆሰሉ የትግል ጓዶቹን ሲደግፍ፣ ሲራዳና ሲያስተባብር ማየት እጅጉን በጣም ያኮራል። አምስቱ ጀኔራሎች ሀብቱም፣ ተስፋ ጽዮን፣ ጋሽ፣ ወርቁ እና አቢቹ በሀብረት ጠላትን ሲያከታልቡት ማየት እንደሁም እንዲያ ምድር ቀውጦ ሆና አሸናፊውና ተሸናፊው ባልታወቀበት ሰዓት፣ ፈረሴ አንገቱን በጥይት ተመቶ ሲወድቅ እኔን ከኮሪቻው ላይ አስፈንጥሮ ጥሎኝ ራሴን ስቼ በወደቅኩበት መነሣት አቅቶኝ ስጣጣር ሁለት የአቢቹ ፈረሰኛ ጦረኞች ጎን ለጎን ሽምጥ ጋልበው መጥተው ማጅራቴን ጨምሮው እየጎቱ ወስደው ካስተማማኝ ቦታ እንደጣሉኝ ሳውቅ ኢትዮጵያውያን ጀግኖች ብቻ ሳይሆን በፍቅር የተሞሉ መሆኑን አረጋገጥኩ።

ወርቁ በዛሬው ጦርነት በጣም የሚወዳቸውን አባቱን ቢያጣም የቆሰሉና የደከሙ የጦር ሜዳ ወንድሞቹን በመርዳቱ አልባዘነም። ሀብቱም ግራ እግሩን ቢመታም በጠፍሮ ግጥም

አድርጎ አሥሮ የተረፉ ወታደሮቹን ያሰባሰባል። አቢቹ በሁለት ጥይት ተከሳውን ቢመታም ቁስሉን እንኳ ለማሠር ሳይሞክር ጥላሽት በሚመስለው ጥቁር ፈረሱ ላይ ሆኖ ወዲህ ወዲያ እየተዘዋወረ ጦሩን ያሰባሰባል። ተስፋ ጽዮንና ጋሹ በማይጨው የዛሬው ጦርነት ታሪክ ሊጽፈው የሚገባ ጀብዱ ሲሠሩ ውለው በአምባ ሆራ የጦርነት አውድማ ወድቀዋል። በዛሬው ጦርነት ብዙ ቂም የተያዘበት የአቢቹ ጦር እጅጉን ተጎድቷል። ሁለት ምርጥ አዋጊና ተዋጊ ጀነራሎቹን ከማጣቱም በላይ ሁለት ሦስተኛው የሠራዊቱ አባል በማይጨው የጦርነት አውድማ ለእናት ሀገሩ አዋንቱን ከስክሶ፣ ደሙን አፍስሶ፣ በጠላት ላይ ከፍተኛ ጉዳት አድርጏል።

ማምሻው ላይ የሁለቱን ደቦል አንበሶች ሬሳ ጀግኖቹ ከጦር ሜዳ አምጥተው አንድ ሰዓት ባልሞላች ዋይታና ለቅሶ በሌላት የቀብር ሥነሥርዓት ከአንዲት በጣልያኖች ቦምብ ግማሽ አካሏ ካረረች ዋርካ ሥር በታላቅ ክብር ቀበሯቸው። ጎን ለጎን ከጠላት ጋር እንደተዋጉ ሁሉ ጎን ለጎን እከመጨረሻው ተቀበሩ።

የደጃዝማች አበራ የሰለጠኑ ጦር በዛሬው ጦርነት ሦስት ጊዜ የጣልያኖቹን ምሽግ ሰብሮ ገብቶ እጁ እያስገባ፣ እንደገና ሦስት ጊዜ እንደዚያ ያንን ከባድ መስዋዕትነት የከፈለበትን ለቅቆ መውጣት ተገዷል። በዚህ ጦርነት ሦስት አራተኛው የሰላሌዎቹ አሉ የሚባሉት ቆራጦቹ፣ ጀግኖቹና ደፋሮቹ ልጆች ከማይጨው የጦር ሜዳ ከአምባ በሆራ አልተመለሱም። እስከመጨረሻው ድረስ ከጠላት ጋር ጉሮሮ ለጉሮሮ ተናንቀው በየምሽጉ ጠላትን እየገደሉ ወድቀዋል።

ጃንሆይ ከማይጨው ጦር ሜዳ ተመልሰው አዲስ አበባ ከመግባታቸው በፊት ከመኳንንቶቻቸው ጋር የመጨረሻውን የጦር ምክክር ሸንጎ ያካሄዱትና የመከሩት ፍቼ፣ ሰላሌ ውስጥ ነበር። ኮሎኔል ቀኑን ሙሉ ከአንዲት ጉብታ ላይ ተቀምጦ ዙሪያ ገባውን ጦር በአይኑ እየፈለገ እንደሆነ ገብቶኝ ወደተቀመጠበት ጉብታ ሄጄ፣ “ታዲያስ ኮሎኔል፣ አቢ የምትመጣ ይመስልሃል?” ብዬ ላቀረብኩለት ጥያቄ፣ ከተቀመጠበት ጉብታ ላይ እየተንፏቀቀ ወርዶ ቆመና አሁንም እየዞረ ዙሪያ ገባውን መጨረሻ የሌለው የሚመስለውን የሰላሌን ሜዳ አየት አድርጎ፣ “ይመስለኛል፣ መምጣትም አለበት፣ የሱ እገኛ ወታደች እኩለ ቀን ላይ በትንሽ በትንሹ ቡድን እየሆኑ ወደ ጃርሶ መስመር ሲውርዱ አይቻለሁ። ምናልባትም እስኪመሸለት እየጠበቀ ሊሆን ይችላል እንጂ ይመጣል። እንዲህም ከዚህ ሁሉ መከራ በኋላ በትውልድ ሀገሩ ሳይሰናበተን” ብሎ ኮሎኔል ሊናገር የፈለገውን ሳይጨርሰው የጃንሆይ መልእክተኛ መጥቶ ጃንሆይ እንደጠሩን ስለነገረን ጊዜ ሳናጠፋ ወደ ጃንሆይ ሄድን። ጃንሆይ ጋር ባሳለፍናት ጥቂት ቆይታ ጃንሆይ እኛ ለእሳቸውና ለምስኪኗ ኢትዮጵያ የዋልነውን ውለታ ምንጊዜም የማይረሱትና ከፍለው የማይዘልቁት ባለውለታቸው እንደሆንን አመስጋግነው ተሰናበቱን።

የአቢቹ ጦር በቆርበቶው ጦርነት ከፍተኛ ጉዳት እንደደረሰበት ሁላችንም ሰምተናል። ጃንሆይ ሳይቀሩ አሻፈረኝ ልጁን ብቻውን ጥለን አንሄድም እስከማለት ደርሰው ነበር። እንደዚያም ሆኖ ጦሩ ከፍተኛ የሚባለውን መስዋዕትነት ከፍሎ ከቆርበሮ እሳት ውስጥ

እንደወጣና መሪው አቢቹም በሕይወት እንደተረፈ ሰምተናል። ይኼን ጥያቄ ደጃዝማች የጠበቀው ጉዳይ ነው መሰለኝ፤ “መልክተኛ ልኬበታለሁ፤ ከዚህ ብዙ ሳይርቅ ሰፍሮ ከጀግኖቹ የትግል ጓዶቹ የከንባታ ልጆች ጋር እየተሰናበተ ነው” አለን። ደጃዝማች አበራ ለናቢቹና ለከንባታ ልጆች መሰናበቻ አንድ ሰንጋ፤ እነጅራና ጠጅ እንደላከ ወሬ ሰምተናል።

በማግሥቱ ሊነጋጋ ሲል ግድም ኮሎኔል ኮኖቫሎቭና አቶ ብረየር አሸለቡ። እኔና አበራ በረንዳ ላይ ቡሉኮዎቻችንን ተከናኝበን በበርጩማዎች ላይ ተቀምጠን ስናወጋ፤ አንዲት የውሀ እንሥራ የተሸከመች ሴት በትንግርት እንሥራዋን እንደተሸከመች አንድ ቦታ ላይ ቆማ ለረጅም ጊዜ ፈዛ ወደምታይበት አቅጣጫ ተመለከትኩ። ምንም የሚታይ ነገር የለም። እኛ ካለንበት በጣም ብዙ ርቀው የሆኑ ፈረሰኛ የሚመስሉ ነገሮች ቆመዋል። ወዲያው ደጃዝማች ፈረሰሰኛ ወደሚመስሉት ነገሮች በጦር ሜዳ መነጽሩ አነጣጥሮ ጥቂት ከተመለተ በኋላ ሳቅ እያለ የጦር ሜዳ መነጽሩን እንዳይበት አቀበለኝ። እነዚያ ፈረሰኞች ወርቁ፤ አቢቹና ሀብቱም ነበሩ። “ለምን ወደዚህ አይመጡም?” ብዬ አበራን ጠየቅኩት። አሁንም እንደመሳቅ ብሎ፤ “አንበሳዋ ከራሶችም ሆነ ከሌሎች ጀሌዎቻቸው ጋር መገናኘት የፈለገች አልመሰለኝም፤ እስቲ ሌሎችንም እንቀሰቅሳቸውና እነሱው ወደመረጡት ቦታ እንሂድ” አለና ወደ ውስጥ ገባ። እኛ ስንለባብስ አሸከሮች ፈረሶቻችንን ጭነውልን ሰለነበር ጊዜ ሳናጠፋ እነአቢቹን ወዳየንበት ቦታ በፈረስ ሂድን። እነ አቢቹ ግን በቦታው አልነበሩም።

ብዙም ሳንቆይ ለጉዞ ተሰናድቶ የነበረው ከዚያ አስከፊ የቆርባቶ እልቂት የተረፈው ፈረሰኛው ጦር ጉዞ ሲጀምር አየነው። እግረኞቹ ወደኩዩ፤ ወደ አቡቴና ጃርሶ ከሄዱ ቆይተዋል፤ ከነዚህ ፈረሰኞች ሦስቱ የመንገድ መስመራቸውን ለውጠው እኛ ወደቀምንበት አቅጣጫ በዳለቻ፤ በግራጫና በጥቁር ፈረሶቻቸው ላይ ተቀምጠው ሽምጥ ሲጋልቡ አየናቸው። ጋላቢዎቹ ፈረሰኞች ግማሽ ርቀት ሲቀራቸው ፈረሶቻቸውን ገትተው ካቆሙ በኋላ፤ ጥቂት ሲነጋገሩ ቆይተው ባለጥቁሩ ፈረስ ፈረሰኛ ብቻውን ወደኛ መጋለብ ጀመረ። ባለጥቁሩ ፈረስ ጋላቢ ወደኛ እየተቃረበ ሲመጣ ማን እንደሆነ ሁለችንም ለየነው፤ የኛዋ ትንሿ ጀግና አቢቹ ናት።

ልክ እኛ የቆምንበት ቦታ ሲደርስ ፈረሱን ቆልምሞ እያሰቆመ ዱብ አለና ከደጃዝማች አበራ እግር ሥር ለጥ ብሎ ወድቆ ሰላምታውን ሊያቀርብ ሲል፤ ደጃዝማች አፈፍ አድርጎ አንሥቶ እንደታናሽ ወንድም፤ እንደጓደኛ እቅፍ አድርጎ ሳመው። በእቅፉ አስገብቶ ጀርባውን ቸብ ቸብ ካደረገ በኋላ ወደኛ ሲለቀው የደጃዝማች አበራ ዓይኖች እንባ አርግዘው ነበር። እናም ዞር ብሎ በሸማው አበሳቸው። ሁላችንም እያቀፍን ከሳምነው በኋላ በርቀት ወደሚጠብቁት ወንድሞቹ የሆነ ምልክት ከማሳየቱ ሁለቱ አንበሶች የትግል ጓዶቹና ወንድሞቹ እየጋለቡ ወደኛ ገሰገሱ።

በዚህች የሰላሌ ሜዳ ላይ ንጹሕ አየር እየተነፈስን “አሁን ታዲያ ምን ተሰባለህ? የትምህርት ነገር እንዴት ይታይሃል?” ብሎ ደጃዝማች ጠየቀው። አቢቹም ቆፍጠን ብሎ

ሲመልስ፡ “ጠላት አገርን እየወረረ የምን ትምህርት ነው? በመጀመሪያ ኢትዮጵያ አገራችን ባለቤት ያላት መሆኗን ለጣልያን ማስተማር አለብን፤ እኔም የድርሻዬውን ለናት አገራ አሠራለሁ” አለ። “ወዴት መሄድ አስባለህ? ብሎ ኮሎኔል ጠየቀው። “እንጂ ጌቶች፣ ምናልባት ጃርሶ ወደቆላው እንወርድ ይሆናል። ከከፋም ወደ ግንደበረት መዝለቃችን አይቀርም” አለ። አሁን ግን ትክዝ ብሎ “እማማን ሳታያቸው እንዳትወርድ፣ አደራ” አለው ደጃዝማች ትዕዛዝም ልመናም በተላበሰ ቃና።

አሁን አቢቹ እዝን ብሎ ቆይቶ፣ “ጌቶች፣ ትልቁ መከራዬም እሱ ነው፤ እንደምን ብዬ ዓይኗን አያለሁ። ሁለት ልጆቿን በተንቤን አንዱን ቀብሬ ሁለተኛውን ለጆቢራ ራት ጥዬ፣ እኔ ብቻ ተርፌ ፊቷ ስቀርብ ምን ትለኛለች?” አለ። “አይዘህ፣ የጀግኖች እናት ነችና ሁሉንም ትችለዋለች። ሂድና እያት። ብዙ ቀን ግን አትሰንብት። እኔም እንደነገሩ የቀረኝን ጦር አሰባስቤ ወደበረሀ መውረዴ አይቀርምና እንገናኛለን፤ ጥሩ ዋሻ ይዘህ ጠብቀኝ” አለ ደጃዝማች በማብራራት ዓይነት። ቀጠል አድርጎም ከኪሱ አንዲት የተጣጠፈች ወረቀት አውጥቶ “ለእማማ ሰጣቸው” አለው። ለአቢቹ እናት ስለ ሁለቱ ለጆቻቸው አሟሟት የተጻፈ የማጸናኛ ደብዳቤ እንደሆነ ሁለችንም ገምተናል።

አቢ ደብዳቤውን በሁለት እጆቹ ጎንበስ ብሎ ተቀብሎ ወደ ኪሱ ከከተው በኋላ በመጀመሪያ ከወርቁ እጅ የተተጠቀለለውን ነገር ተቀብላ ጨርቁን ከጣለች በኋላ አንድ ሽጉጥ ይዞ ለደጃዝማቹ፣ ለጦር አለቃው ስጦታ እያቀረበ፣ “ጌቶች፣ ከአንድ ከገደልኩት የጣልያን መኮንን እጅ ፈልቅቄ ያውጣሁት ነው። እነሆ ለማስታወሻ፣ ለወደፊት የነፃነት ትግላችንና ታማኝነታችን ይቀበሉኝ” ብሎ አቀርቅሮ ሽጉጡን የያዙትን ሁለት እጆቹን ለደጃዝማች ዘረጋቸው።

ደጃዝማች አበራ ሽጉጡን አገላብጦ ካየ በኋላ ፣ “አመስግናለሁ የኔ አንበሳ” ብሎ አቅፎ ሳመው። ቀጥሎ የሚያብረቀርቅ ስለታም ሰይፍ ይዞ “ኮሎኔል፣ ይኼ ደግሞ የወንድማችን የተስፋ ጽዮን ሰይፍ ነው፤ እባክዎትን ለመከራ ጊዜ ማስታወሻ ይሆንዎት ዘንድ ይቀበሉኝ” ብሎ እንደ ኢትዮጵያውያን ወግ ሁሉ አንገቱን ሰብሮ ሰይፍ የያዙ እጆቹን ዘረጋ። ሎሎኔል እንባ አየተናነቀው ሰይፉን ተቀብሎ አቢቹን መተንፈስ እኪያቅታት ድረስ አቀፋት። ሌሎች ስጦታዎችን ሲያደርግ ከቆየ በኋላ የመጨረሻው ባለ ተራ እኔ ነበርኩና አሁን አቢቹ በእጁ ምንም ነገር ሳይዝ መጥቶ ከፊቱ ቆመ። ”ጌቶች፣ ለእርስዎ ምንም የምሰጠው ነገር የለኝም በማለት ትክዝ ብሎ፣ በተንቤን ሀ ብሎ የተዋጋትን ሰይፉን መዝዞ እንድቀበለው በሁለት እጆቹ ይዞ ለመነኝ። የገዛ ሰይፉን ለኔ መስጠቱ አግባብ እንዳልሆነ ለማስረዳተት ብሞክርም አሻፈረኝ ስላለኝ ተቀብልኩት። አዎ አቢቹ ሌላ አንድ ሰይፍ አለው። በጣም የሚወደው፣ ወደ ጦር ሜዳ ሲሄድ አሻፈረኝ ብሎ የተከተለው፣ በመጀመሪያው ቀን ጦርነት በጀግንነት ሲዋጋ ወድቆ በዚያች ትንሽ ዋርካ ሥር የቀበረውና ለትልቁ ትግል ያደፋፈረው የወንድሙ ሰይፍ። የአቢ ሁለት ሰይፍ መታጠቅ ምሥጢር በዚህች ቅጽበት ተገለጠች። አቢቹ በመጨረሻ ከመሰንባበታችን በፊት ይህን ተናገረ።

አባቶቻችንን አያቶቻችንን የህችን አገር ዘር፤ ጎሣ እና ሃይማኖት ሳይመርጡ ሊወሩን የመጡትን ቱረኮች፤ ድርቡሶች ግብፆች፤ እንግሊዞችና ጣልያኖችን ተዋግተው ባያቆዩልን ኖሮ የዚህች አገር ባለቤት አንባልም ነበር፤ አሁንም በሞታችን እናቆያታለን፤ እኛ በሕይወት ባንገናኝ ልጆቻችን አገር ኖሯቸው በሰላም የሚፈነድቁባት እንደምትሆን አምናለሁ።

ከዚህች የአቢቹ አጭር የቃል ኪዳን ንግግር በኋላ ተቃቅፈን እንባ በእንባ እየተራጨን ያደረግናት ቆይታ የመጨረሻዋ የስንብት ሥነሥርዓት ነበረች።